

**Конспект уроку
з української літератури
для 8 класу на тему:
Т. Г. Шевченко. «Мені однаково, чи
буду...» (З циклу «В казематі»)**

**Підготував вчитель
української мови та літератури
Новозлатопільської ЗОШ І-ІІІ ст.
Голощанов Сергій Олегович**

2013-2014 н.р.

Тема. Т. Г. Шевченко. «Мені однаково, чи буду...» (З циклу «В казематі»)

Мета: опрацювати ідейно-художній зміст поезії «Мені однаково, чи буду...», яка належить до циклу «В казематі»;

розвивати культуру зв'язного мовлення, логічне мислення, увагу, спостережливість, уміння коментувати основні мотиви, ідеї поезії Т.Шевченка, висловлювати власні міркування;

виховувати любов до рідного краю, народу, почуття патріотизму.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Обладнання: портрет Т.Шевченка, збірка «Кобзар», текст вірша «Мені однаково, чи буду...», дидактичний матеріал.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань

1. Закінчити речення:

- Батько Тараса говорив про нього: «Він не буде людиною абиякою, з його вийде або щось дуже добре, або велике ...(ледащо);
- Село Кирилівку Тарас Григорович часто називав своєю... (батьківщиною);
- 1822 року батько віддав Тарасика в науку до...(дяка);
- Ще з дитинства у Тараса Шевченка були виявлені здібності до...(малярства).
- Шевченко був викуплений з кріпацтва спільними зусиллями митців...

(К. Брюллова, В. Григоровича, О. Венеціанова, В. Жуковського, Є. Гребінки)

- У 1840 р. Т. Шевченко надрукував поетичну збірку... («Кобзар»)
- М. Костомаров загітував Тараса Григоровича вступити до таємної політичної організації – ... (Кирило-Мефодіївського братства)

2. Довести тезу:

«Т.Г.Шевченко – патріот України».

III. Оголошення теми, мети уроку.

Мотивація навчальної діяльності

Т.Г.Шевченко вважав, що найбільша людська вада – це байдужість. Вона була для поета абсолютно неприйнятною.

Отже, сьогодні на уроці ми з'ясуємо, що у людині головне, і що для людини найголовніше.

IV. Сприйняття й засвоєння учнями навчального матеріалу

1. Вступне слово вчителя

Цикл «В казематі» Тарас Шевченко написав навесні 1847 року, очікуючи у камері вироку за участь у Кирило-Мефодіївському братстві та написання революційних творів.

До циклу «В казематі» входить 13 віршів. Вірш «Мені однаково, чи буду...» із цього циклу вважають одним із найвеличніших творів не лише української, але й усієї світової патріотичної лірики. Ліричний герой поезії говорить, що може змиритися із власною долею вигнанця, невольника, однак не може прийняти того, що його Батьківщину опанували «злії люде».

2. Ідейно-художній аналіз поезії Т. Шевченка «Мені однаково, чи буду...»

Виразне читання вірша.

Історія написання поезії (розповідає підготовлений учень).

Чим уважніше вчитуєшся у Шевченкову поезію «Мені однаково, чи буду...», тим виразніше вимальовується перед нами постать поета як національного пророка. Участь у роботі Кирило-Мефодіївського братства дозволила йому простежити пожвавлення національного руху в Україні. Поет розумів, що це тільки початок поступового накопичення визвольної енергії народу. Тому не дивно, що грубе придушення національного руху, розгром таємного товариства спричинили появу вірша «Мені однаково, чи буду...». Дана поезія написана під час перебування письменника в казематі у 1847 р.

Тема вірша: відтворення почуття громадянської мужності, духовної стійкості і незламності, відданості Батьківщині й народові, роздум поета над важкою долею власного рідного краю.

Ідея вірша: віра письменника у неминучість повалення царського гніту, відродження України.

Основна думка: небайдужість ліричного героя до страждань українців, до їх майбутнього; осмислення своєї недолі як частки страждань уявленого народу.

Жанр: філософська лірика з патріотичним пафосом.

Композиція. Вірш можна поділити на дві частини: 18 рядків - перша частина, 5 рядків - друга. Побудований твір на протиставленні, функцією зв'язку й протиставлення між частинами наділений сполучник *та*.

Зміст. Сумна доля чекає ліричного героя. Він, скоріш за все, засуджений на заслання до Сибіру. Але особисті страждання не лякають його. Митцеві не страшно й бути забутим людьми. Його невільницьке і сирітське минуле привчили його до страждань і забуття. Сумна доля чекає в'язня: все, що задумав написати, згине разом із ним. Герой вважає, що зроблено дуже мало для славної України; щоб залишитися у пам'яті народній, слід зробити більше. Не будуть нащадки згадувати у молитвах, але й це не головне. А головне, що трагічна доля чекає Україну. Її грабують безжальні пани, вони душать її волю, її намагання стати щасливою.

Як справжній патріот, саме через це найбільше переймається герой. У творі ми бачимо, як героя мучить думка про загрозу відродженню України:

Як Україну злії люди

Присплять, лукаві, і в огні

Її, окраденую, збудять.

Ось що для нього є головним, а не любов і слава серед співвітчизників! Він без болю зізнається:

*Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині —
Однаковісінько мені.*

Але дуже важко повірити у його байдужість щодо причетності до рідної України: «Мені однаково, чи буду я жити в Україні, чи ні». Для поета рідна земля була святою, він так щиро її любив!

Але його життєвий шлях несе на собі відбиток довгого перебування у кріпацькій неволі: «На нашій — не своїй землі». Та перед цими рядками є й інші: «На нашій славній Україні». З одного боку, Україна славна і наша, а з іншого — все таки, «не своя», бо невільна, сама собі не належить.

Саме в цьому парадоксі й міститься геніальна тема твору: вражаюче глибоке відображення трагізму людини, яка так багато зробила для своєї Батьківщини, але наразі відчула, що через певні обставини від її праці може не залишитися й «малого сліду».

Умисне лукавить поет і тоді, коли пише, що «малого сліду не полише на Україні і що його «не пом'яне батько з сином». Ці запевнення поета про власну байдужість до того, чи буде він жити в Україні, чи ні, чи згадуватимуть його на рідній землі, чи не згадуватимуть,— все це для того, щоб наголосити: звісно, не однаково. Вісімнадцять рядків вірша напружено готують нас до важливості останніх п'яти рядків:

*Та не однаково мені,
Як Україну злії люде
Присплять, лукаві, і в огні
Її, окрадену збудять...
Ох, не однаково мені.*

У цих рядках Кобзар надзвичайно точно передбачив головну проблему української нації, що, мов меч, висить над нею вже кілька століть і стала чи не найзлободеннішою проблемою сьогодення. Тому з повним правом

можна вважати поезію «Мені однаково, чи буду...» зверненням-попередженням сучасному поколінню українців.

Опрацювання ідейного змісту твору.

Бесіда за питаннями:

- Яким настроєм пройнята поезія?
- Над чим Т. Шевченко розмірковував у творі?
- Про що свідчить початок вірша?
- Чому поет хвилюється за долю України?
- Через що Т. Шевченку байдуже стосовно до того, чи будуть про нього згадувати, чи забудуть?
- Про що поет згадує, живучи у неволі?
- Яким чином дана поезія пов'язана з життям письменника?
- Як Т. Шевченко характеризує Україну? (На нашій славній Україні, На нашій — не своїй землі)
- Що таке молитва? Чому Т. Шевченко хоче, щоб молодь не забувала тих, хто загинув заради волі, щасливого життя на Україні, і молилася за неї?
- Що свідчить про небайдуже ставлення поета щодо подальшої долі рідного краю?
- Хто і як окрав рідну землю? Як їх називає письменник.
- Чим закінчується поезія? Яким чином змінюється настрій ліричного героя?
- До чого закликає письменник у цій поезії?
- Чи виконав наш народ заповіт Т. Шевченка? Відповідь вмотивуйте.
- Чим схвилювала вас дана поезія?

Заповнити таблицю:

Тарасу Шевченку	
Байдуже	Неоднаково

--	--

V. Закріплення вивченого матеріалу

1. Тестування:

1. Поетові байдуже, де він:

- а) буде жити;
- б) зможе оселитися;
- в) перебуватиме в ув'язненні;
- г) писатиме власні твори.

2. Розмірковуючи над власною долею, Т. Шевченку «однаковісінько», чи його:

- а) шануватимуть в суспільстві;
- б) хто згадає або забуде;
- в) вважатимуть за революціонера;
- г) твори будуть мати популярність.

3. Україну поет називає:

- а) приниженою;
- б) щасливою;
- в) знесиленою;
- г) славною;

4. Т. Шевченко хотів, щоб батько з сином:

- а) молились за Вкраїну;
- б) захищали рідний край від ворогів;
- в) оберігали традиції українців;
- г) допомагали знедоленим.

5. Поетові не байдуже, як Україну «присплять люди»:

- а) ледачі;

б) незграбні;

в) злі;

г) хитрі та улесливі.

6. Рядок, яким закінчується поезія:

а) «Мені однаково, чи буду»;

б) «Однаковісінько мені»;

в) «Та не однаково мені»;

г) «Ох, не однаково мені».

7. За жанровою спрямованістю «Мені однаково, чи буду» Т. Шевченка — лірика:

а) філософська; б) пейзажна; в) інтимна; г) громадянська.

2. Запитання

1. Що зумовило поета під час перебування в казематі написати даний твір? Чи було це закономірним? Особисту думку аргументуйте.

2. Доведіть, що Т. Шевченко не був байдужим до важкого становища, життя народу на Україні? Відповідаючи, наведіть переконливі факти з біографії письменника та історії.

3. Що мав на увазі Т. Шевченко, зазначаючи у творі: «На нашій - не своїй землі»? Свої міркування обґрунтуйте.

4. Що у людині головне, і що для людини найголовніше?

VI. Підсумок уроку.

VII. Оцінювання.

VIII. Домашнє завдання.

1. Ідейно-художній аналіз поезії.

2. Вивчити вірш напам'ять.